

**LANGS DE
DONAU**

EIGEN PROGRAMMERING

**WERELD
MUZIEK**

vrijdag 30 mei 2008, 20.15 uur
Echo's uit het Hart van Europa – vierde concert
'Vioolgenie uit Vojvodina'

Kleine Zaal

Félix Lajkó **viool**
Antal Brasnyo **altviool**

Het programma wordt op de avond zelf bekendgemaakt.

De Servische violist en componist Félix Lajkó werd in 1974 geboren in Bačka Topola. Deze stad ligt in Vojvodina, de noordelijke provincie van Servië, die grenst aan de buurlanden Hongarije en Roemenië. Het noordelijke deel van Servië ligt in de zogeheten Pannonische Vlakte, een laagvlakte tussen de Alpen en de Karpaten in, die door de rivier de Donau ongeveer doormidden wordt gesneden. Tegenwoordig woont Lajkó met zijn gezin in Subotica, een grote stad in het uiterste noorden van Vojvodina, tegen de grens van Hongarije aan.

De geschiedenis van Vojvodina – 'vojvoda' is Slavisch voor 'militair heerser over een gebied binnen een land' – is verbonden met de Habsburgse ofwel Oostenrijkse Monarchie, die duurde van 1526 tot 1867, met de oprichting van het Koninkrijk Joegoslavië in 1918, met de omwenteling naar de officieel democratische maar feitelijk communistische Federatie Joegoslavië in 1941, met de ontmanteling van Joegoslavië na de dood van president Josip Tito in 1980 en recentelijk met de oprichting van de Republiek Servië in 2006. Het huidige Vojvodina, met Novi Sad als hoofdstad, telt ruim twee

miljoen inwoners, verdeeld over 26 etnische groepen, en heeft maar liefst zes officiële talen.

De grote culturele diversiteit in Vojvodina, maar zeker ook het non-conformisme van deze bestuurlijk autonome Servische provincie, zijn twee kenmerken die op een artistiek niveau bezien terug te vinden zijn in de musicus Félix Lajkó. Zijn muziek is moeilijk te categoriseren. Duidelijk van invloed zijn de traditionele strijkersmuziek uit de Pannonische Vlakte en de volksmuziek uit Hongarije. Het sterk improvisatorische karakter van Lajkó's spel heeft duidelijk te maken met zijn liefde voor de jazz. Zelf heeft hij ooit gezegd: 'Mijn muziek is gebaseerd op de tederheid en geschakeerde klankkleur van mijn instrument. Ik speel niet in een of ander nieuw muzikaal genre, ik ga gewoon mijn eigen weg en improviseer en componeer muziek. Voor mij is er niet zoveel verschil tussen muziekstijlen; ik speel volksmuziek, klassiek, rock, blues en geïmproviseerde muziek.'

Félix Lajkó begon pas op zijn twaalfde jaar viool te spelen, hetgeen opmerkelijk laat is voor dit moeilijk te beheersen strijkinstrument. Na zijn studie richtte hij zich uitsluitend op het geven van concerten. Hij speelde jazz met het Dresch Kwartet uit Hongarije, hedendaagse muziek met de Hongaarse pianist en componist György Szabados en hij maakte deel uit van Ensemble Ritual Nova van de eveneens uit Vojvodina afkomstige saxofonist en componist Boris Kovac. Verder trad hij op met de Roemeense violist en componist Alexander Balanescu, de oprichter van het in Londen gevestigde Balanescu Kwartet, dat zich specialiseert in hedendaagse muziek. Félix Lajkó heeft vooral grote bekendheid gekregen door zijn optredens tijdens de zogeheten Concerts of Joy. Dit muziekfestival in Boedapest trekt jaarlijks tienduizenden bezoekers, die komen genieten van allerlei soorten muziek uit de Balkan.

Juist vanwege zijn grote virtuositeit en aanstekelijke, gloedvolle spel, treedt Félix Lajkó ook regelmatig solo op. Tijdens zijn optredens bespeelt hij niet alleen de viool, maar af en toe ook het cimbaal en de citer, snaarinstrumenten die, net als de viool, een vast element in de traditionele muziek van Oost-Europa uitmaken. Vanavond treedt Félix Lajkó op met de altviolist Antal Brasnyo; samen met de contrabassist Ferenc Kurina vormen zij een vast trio, dat recentelijk een aantal succesvolle cd's heeft uitgebracht. Het laatste album,

Remény uit 2007, geeft een fraai overzicht van Lajkó's opmerkelijk diverse repertoire: ruige dansnummers met veel slagwerkeffecten, nummers in de lijn van de in 1997 overleden Franse jazzviolist Stéphane Grappelli, improvisaties die duidelijk de werken voor soloviool van Johann Sebastian Bach als inspiratie verraden: het wisselt elkaar af met tomeloze energie en schijnbaar zonder moeite.

De bijnaam 'vioolgenie' doet misschien vermoeden dat Félix Lajkó een soort Paganini van onze tijd is. Een vergelijking met Niccolò Paganini (1782-1840), de roemruchte Italiaanse duivelskunstenaar op de viool, zou echter een verkeerd beeld opwerpen. Daar waar Paganini zijn publiek met opzet imponeerde door voor die tijd zeer uitzonderlijke speelwijzen te combineren met een nogal extravagante levenswijze, is Félix Lajkó's violistische virtuositeit duidelijk een middel om de verschillende elementen uit zijn muzikale bagage te verenigen, en zijn sterk autonome stem hieruit met verve te laten spreken.

Arjan van Dijk